

A-00558/17-74

26. února 1974

O d b o r 17

Výtisk č. 41

Souhrnná informace rozvědky

Poznatky k vnitřní situaci mezi zaměstnanci a spolupracovníky redakce čs. vysílání radia Svobodná Evropa a hodnocení jejich názorů na perspektivy této instituce.

NEKLAM

Za správnost:

pplk. J. ZAJÍC, v.r.

Počet listů: 5

Poznámky k vnitřní situaci mezi zaměstnanci a spolupracovníky redakce č. 1. vysílání radia Svobodná Evropa a hodnocení jejich názorů na perspektivy této instituce

37

Sil č. 4/74

V posledních měsících byla získána řada poznatků naznačujících narůstání zaměstnaneckých problémů ve vysílači Svobodná Evropa, které vyvolávají různé úvahy a předpovědi o budoucnosti uvedeného vysílače. Souhrnná informace konfrontuje tyto poznatky se současnou úrovní činnosti SE a s pravděpodobnou orientací její aktivity v budoucnosti.

Rozvoj mírového soužití mezi státy s rozdílným společenským zřízením a zejména změny ve vztazích mezi SSSR a Spojenými státy, ke kterým došlo v minulých měsících, vyvolával v průběhu minulého roku mezi zaměstnanci Svobodné Evropy vlivy obav a dohadů o dalším osudu této americké ideodiverzní instituce. Většina těchto názorů nebyla pochopitelně motivována představami, že normalizace ve vztazích mezi dvěma největšími velmocemi znamená likvidaci americké podvratné politiky vůči ZSS a SSSR. Vycházela spíše z předpokladů, že v rámci reciprocity má být zrušení nebo podstatné omezení činnosti SE jakousi daní za ústupky ze strany SSSR v oblasti "svobodné" výměny názorů a ideí.

Dle získaných poznatků panuje mezi zaměstnanci "Svobodné Evropy" názor, že prezident NIXON se rozhodl do poloviny roku 1975 postupně omezit činnost uvedené stanice. Postupná likvidace RSE byla prý zvolena proto, aby se uniklo kritice NIXONa ze strany amerických pravicových kruhů, které by v případě náhlého zrušení RSE mohly NIXONa obvinít z toho, že v této otázce kapituloval před nátlakem socialistických zemí. Někteří zaměstnanci SE se domnívají, že poslední finanční dotace bude americkým kongresem poskytnuta v červnu 1974 na finanční období 1974 - 1975.

Uvedené dohady se opírají o některé restrinkce a organizační změny, které ve vysílači Svobodná Evropa v současné době probíhají. V minulých měsících byly zrušeny redakční filiálky SE ve Stockholmu, Athénách, Ženevě a také v západním Berlíně. Dochází též k dosti značnému propouštění zaměstnanců RSE. V listopadu minulého roku bylo z New Yorkského oddělení propuštěno 55 zaměstnanců z celkového stavu 85 zaměstnaných. V prosinci minulého roku bylo zahájeno propouštění 130 pracovníků z evropských oddělení RSE, z toho naprostá většina (95 %) propuštěných má odejít z ústřední mnichovské redakce RSE. V řadách zaměstnanců převládá mínění, že propuštění má pokračovat i v budoucnu. Vedení RSE provádí sondáže o možnosti umístění jednotlivých pracovníků, kteří by měli odejít. Za tím účelem byli již někteří pracovníci předvoláni a dotazováni na jejich kvalifikaci a možnosti opatření zaměstnání v jiném resortu.

Situace je dále komplikována tím, že hrozí vypuknout stávka německých zaměstnanců RSE (jde hlavně o technické pracovníky), kteří prostřednictvím své odborové organizace požadují zvýšení svých platů o 10 - 15 %. Své požadavky zdůvodňují postupující inflací a také stále stoupajícím pracovním zatížením zaviněným špatným stavem některých vysílaček umístěných na území NSR. Nepřímo jsou požadavky německých technických zaměstnanců podporovány i protesty německé pošty požadující technickou renovaci některých vysílaček, tak aby nebyla narušována činnost německých vysílacích stanic. V této souvislosti je zajímavý a příznačný ironický postoj německých techniků k zaměstnancům RSE z řad východoevropské emigrace, zejména k Čechům a Polákům, jejichž existenčním obavám se otevřeně vysmívají a argumentují tím, že oni jistě nějakou práci seženou, ale emigranti v NSR velmi těžko.

Existenční nejistota vyplývající z uvedených opatření amerického vedení RSE vyvolává též celou řadu problémů osobního i politického charakteru mezi skupinami a jednotlivými zaměstnanci RSE v národních redakcích.

V Československé redakci, ze které má být propuštěno 15 - 20 zaměstnanců, se v poslední době prohloubily rozpory mezi tzv. starou a novou emigrací.

Příslušníci staré emigrace, rekrutující se většinou z osob, které opustily ČSSR po roce 1948, obsadili postupně všechny vedoucí funkce v redakci. Většinou si příliš přivykli na systém práce z období studené války a dosti neochotně se přizpůsobují měnící se mezinárodní situaci. Často též nedostatečně pružně reagují a chápou současný vývoj v ČSSR, se kterým již před dlouhou dobou ztratili bezprostřední osobní kontakt. Jejich stále opakovaným a již značně omšelým kredem jsou proklamace o tom, že staří emigranté přišli do zahraničí a konkrétně do RSE pracovat "pro osvobození vlasti", zatím co nová emigrace se zajímá pouze o osobní kariéru a ekonomický prospěch. Odsuzují a žehrají na skutečnost, že emigranté po roce 1968, ač přišli do RSE jako "komunisté", dostali ihned velmi dobře placená místa. Uznávají sice, že řada jednotlivců z řad nové emigrace jsou z hlediska pracovního bystří a rychlí lidé, avšak odsuzují je pro jejich "marxistický" postoje v minulosti a pro jejich současný nemravný a zhýralý život. V tomto směru poukazují nejvíce na notorický alkoholismus a četné milenky VOLNEHO a JEZDINSKÉHO, které jsou příčinou jejich narůstajících zdravotních potíží a pozvolného "ústupu ze slávy".

Nová posrpnová emigrace naproti tomu argumentuje svou větší znalostí současné situace v ČSSR a propaguje jakousi "modernizaci" antikomunistické činnosti RSE. Zejména JEZDINSKÝ, VOLNÝ a dále externí spolupracovníci SELUCKÝ, ŠIK a další hodnotí způsob a metodiku stavby vysílání jako zastaralé. Při svých úvahách a návrzích vycházejí ze zásady, že západní "svobodný svět" je postaven před alternativu nejen komunismus uznávat, ale také reálně hodnotit jeho sílu. Odmítají proto názory některých představitelů staré emigrace, že RSE by měla stále hrát jednostrannou úlohu rušitele vztahů mezi Západem a Východem a působit tak jako vyložené reakční síla proti úsilí řady západních států o normalizaci svých vztahů k ZST apod. Domnívají se naopak, že by se do práce RSE měl plně promítnout současný rozvoj mírového soužití, přičemž by mělo být především využito předpokládaného "ideologického uvolnění" k rozsáhlé infiltraci "demokratických myšlenek a ideí" do socialistických zemí. Někteří příslušníci nové emigrace, např. JEDLIČKA a ŠULC, hlásají dokonce názory, že by bylo třeba uvažovat o zrušení RSE vzhledem k její velké kompromitaci jako nástroje studené války a zřídit nové instituce k vedení moderních forem ideologického boje proti komunismu.

Spory o politickou koncepci RSE, které mnohem více odrážejí politické názory skupin a jednotlivců zaměstnaných v čs. redakci, než reálnou možnost ovlivnit činnost RSE, což odvisí především od amerického vedení, jsou překrývány snahou obou emigračních skupin udržet se na dobře placených místech co nejdéle. V rámci této snahy vyvíjejí obě emigrantské skupiny úsilí, aby byly propuštěny především administrativní síly a někteří techničtí zaměstnanci. Jednotně jsou odmítány jakékoliv výsledky výzkumu účinnosti RSE, které by negativně hodnotily činnost čs. redakce. Tak například v minulých měsících došlo k ostrému střetnutí mezi

zást. vedoucího čs. redakce BELUŠEM a vedoucím oddělení pro výzkum poslechovosti RSE Hartom, který předložil vedení RSE materiál o poklesu poslechovosti RSE. BELUŠ byl jednotně podporován všemi příslušníky čs. redakce, když dokazoval neopodstatněnost Hartlových materiálů.

V souvislosti s propouštěním a restríkcemi hovoří se mezi pracovníky čs. redakce o vyemigrování z NSR za jinou pracovní příležitost, o změně zaměstnání v NSR apod. U některých příslušníků staré emigrace se vzhledem k další nejisté existenci vytváří silný komplex touhy po domově podporovaný též normalizací vztahů mezi ČSSR a NSR. Představu některých emigrantů o možnosti návratu nebo alespoň návštěvy domova vyvolává u nich snaha po zcela naivním alibismu, spočívající v odmítání angažovat se v nepřátelských akcích čs. emigrace pořádaných mimo Svobodnou Evropu a demonstrovat tak svůj "umírněný" postoj vůči socialistickému zřízení v ČSSR. Přitom totiž pracovníci čs. redakce RSE se nadále plně podílejí na štvavé činnosti RSE a za peníze nepřestávají pomlouvat naše socialistické zřízení.

Na základě konfrontace názorů kolujících mezi zaměstnanci s dosud nezměněnou praxí v činnosti RSE jeví se prováděné změny v organizační struktuře a propouštění některých pracovníků zatím spíše jako úsporná racionalizační opatření, sledující efektivnost a větší "vyždímání" lidí. Tento závěr však neznamena, že je možno poznatky z řad zaměstnanců podceňovat. Nelze zcela vyloučit, že jde o první signály naznačující postupnou změnu amerického přístupu k využívání RSE jako nástroje ideodiverze, včetně možnosti jejího postupného zrušení. Pokud by ovšem došlo k takovému řešení nutno předpokládat, že by to byl výsledek vítězství těch tendencí v americkém kongresu a administrativě, které doporučují zbavit se tohoto velmi zkompromitovaného orgánu a nahradit je novou moderní antikomunistickou institucí a nikoliv nějaká snaha presidenta NIXONA ustoupit SSSR a zbavit USA možnosti realizovat ideodiverzi do socialistických zemí prostřednictvím rozhlasového vysílání.